
Skuteczna współpraca nauczycieli z rodzicami

Dr Elżbieta Kornacka-Skwara
Psycholog, coach;
Adiunkt w Zespole Badawczym Psychologii Stosowanej AJD

W zasadzie: SZKOŁY z rodzicami

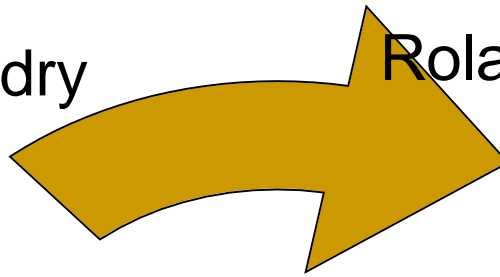
- Ważne jest funkcjonowanie Dyrekcji
 - Ważna jest organizacja w szkole/szkoły
 - Ważne są osoby z administracji szkoły i tzw. obsługi
 - Waży jest pedagog/psycholog szkolny
 - Ważna jest infrastruktura
 - Ważni są nauczyciele
-

RODZIC

- Jest ELEMENTEM SYSTEMU SZKOŁY
 - Jest „W SZKOLE” a nie poza szkołą
 - Jest współodpowiedzialny za RELACJE
-

Rola ZESPOŁU – kadry
dydaktyczno -
wychowawczej

Rola Dyrekcji Szkoły



Rola nauczyciela

Rola pozostałych pracowników szkoły

•Znaczenie infrastruktury

Rola organizacji w szkole/szkoły



Rola rodziców



Znaczenie pedagoga/psychologa szkolnego

Zarzuty kierowane przez nauczycieli w stosunku do rodziców

- 1. Zbyt małe zaangażowanie rodziców w życie szkoły.
 - 2. Postawa roszczeniowa rodziców względem szkoły.
(Roszczenie zazwyczaj pojawia się w sytuacji bezradności lub fałszywego rozpoznania rzeczywistości).
 - 3. Bierność w czasie spotkań i brak zaangażowania w proces dydaktyczny.
-

-
- 4. Przenoszenie odpowiedzialności za proces wychowawczy dziecka na nauczyciela.
 - 5. Brak odpowiedniej motywacji dziecka. Należy tutaj zaznaczyć, że jedyną i prawdziwą nagrodą, a więc motywacją dziecka do działania powinno być to, że potrafi coś zrobić sami i potrafi zrobić to dobrze.
 - 6. Zbyt późne reakcje rodziców na coraz gorsze się postawy dziecka.
 - 7. Kwestionowanie wymagań i działań wychowawczych podejmowanych przez nauczyciela.
-

Zarzuty kierowane przez rodziców w stosunku do nauczycieli

- 1. Stosowanie (lub jego prawdopodobieństwo) odwetu przez nauczyciela, stąd obawa u rodziców przed wyrażaniem swoich opinii i własnego zdania.
 - 2. Nieliczenie się nauczyciela z opinią i możliwościami rodzica. Stawianie bezdyskusyjnych opinii i sądów, bez wglądu w aktualną sytuację rodziny;
 - 3. Brak delikatności i empatii ze strony nauczycieli w przekazywaniu informacji o dziecku
-

-
- 4. Pouczający ton, jakim nauczyciele zwracają się do rodziców (jest to sytuacja kiedy pracownik instytucji pomocowej stawia się w roli sędziego osądzającego tych, którym ma pomagać).
 - 5. Brak odpowiedniego klimatu i miejsca do spotkań nauczycieli z rodzicami.
 - 6. Niedecyzyjność nauczyciela („zasłanianie się brakiem uprawnień”, „tchórzostwo nauczycieli”)
-

Jak wybrnąć z takiej sytuacji?

Odpowiedzią jest: „-Chcieć”, „-Wiedzieć” „-Potrafić”

- 1. **CHCIEĆ** oznacza podjęć decyzję – o chęci usprawniania kontaktów (to ważne, żeby nie oszukiwać siebie i rodziców – często „już się nie chce”, postawa: „byle przeczekać”);
- 2. **WIEDZIEĆ** oznacza: Skorzystać z zasobów, które posiada nauczyciel, rodzice, szkoła (pojęcie wypełnione treścią), zatem znać swoje zasoby;
- 3. Znać, uznać i/lub minimalizować braki w zasobach
- 4. Uznać, że często uczeń jest „przekaznikiem” informacji
- 5. **POTRAFIĆ** oznacza skorzystać z „chcieć”, skorzystać z „wiedzieć” oraz podjąć aktywność w zakresie udanej komunikacji

Nie ma gotowych scenariuszy, które gwarantowałyby budowanie wzajemnych, pozytywnych relacji nauczyciel-rodzic,

(„ludzie są różni”).

Są natomiast czynniki sprzyjające budowaniu dobrych relacji oraz obniżające ryzyko porażki.

Więc nauczyciel musi wykazać się inicjatywą (chęcią), pomysłowością, empatią, inteligencją!!

Jak rozpocząć – 3 kroki budowania relacji

1. Każdy, podejmując się wychowywania drugiego człowieka musi unikać pułapki tzw. wychowania neutralnego światopoglądowo”
(ono nie istnieje, zawsze wychowujemy do wartości, czy wiemy do jakich?)

Nie jest możliwe wychowanie do jakiegokolwiek wartości, jeżeli nie przyjmujemy jej za swoją.

- Wychowawca – nauczyciel, musi pamiętać, że zawsze prowadzi swoich wychowanków ku temu czym sam żyje, nawet jeśli tego sobie nie uświadamia.
-

2. Być przygotowanym na cierpliwe czekanie na rezultaty oraz wiedzieć, że możemy ich nie zobaczyć!!

- Jest to związane ze zgodą, na to, że być może nie będzie się oglądać dojrzałych owoców swojej pracy.
-

3. Wypracować własną etyczną postawę – ponieważ nauczyciel w szkole – jest osobą WAŻNĄ dla dziecka

- **Ale też:**

- **Nauczyciel w szkole – podobnie jak rodzic w domu czy chce czy nie chce jest osobą WAŻNĄ dla rodzica**
 - **WAŻNĄ** – tzn. że dziecko lub rodzice będą odnosili się do wypowiedzi, postaw, poglądów nauczyciela na różne sposoby – akceptując, kwestionując, kopiując, stosując odwrotne do prezentowanego przez nauczyciela zachowania itp.
-

Jaki musi być nauczyciel, by kontakty z rodzicami były najmniej narażone na ryzyko porażki?

Trzy właściwości, którymi powinien charakteryzować się nauczyciel:

1. Kompetentny w swoim przedmiocie,
musi być ekspertem w tym, czego
naucza

(ponieważ pierwsze oczekiwanie rodziców w stosunku do nauczycieli to: nauczyciel ma uczyć".)

II. Nauczyciel musi postugiwać się jasnymi zasadami i w konsekwencji musi dotrzymywać słowa

(jest element procesu naśladownictwa, ale i modelowania oraz identyfikacji – wspólny czynnik relacji w szkole oraz w relacjach domowych).

Przykłady dotrzymywania słowa:

- Nie może mieć miejsca sytuacja w której nauczyciel zapowiada uczniom sprawdzian na dany dzień, uczniowie się przygotowują, a nauczyciel go odwołuje (sam lub na prośbę niektórych uczniów);
- informuje uczniów, że przyniesie za tydzień ich poprawione już sprawdziany, powinien z tego zobowiązania się wywiązać;
- nie może wycofywać się z danej obietnicy

III. Musi wiedzieć jak się porozumiewa i jak mógłby porozumiewać się lepiej

Nauczycielu, odpowiedz na pytania:

- a. Jakie mam nawyki związane z porozumiewaniem, Jaka jest moja mowa niewerbalna?
 - b. Jak jest moja wiedza psychologiczna i pedagogiczna: np.. Nt rozwoju ucznia, prawidłowościach procesów psychicznych, psychologii nauczania i oceniania, prawidłowości związanych z funkcjonowaniem grupy i ról grupowych,
 - c. Czy doskonale umiejętności słuchania, aktywnego słuchania, radzenia sobie z agresją, wyrażania własnego zdania itp.
-

KOMUNIKOWANIE

Rodzaje komunikatów

/ Cechy skutecznej komunikacji

- Werbalne - słowne
 - Niewerbalne - bezsłowne
 - Spójność komunikatów słownych z bezsłownymi
 - Udana komunikacja zachodzi wtedy, gdy odbiorca zrozumiał komunikat nadawcy zgodnie z jego intencjami. Tak więc zadaniem komunikacji nie jest tylko wymiana informacji.
-

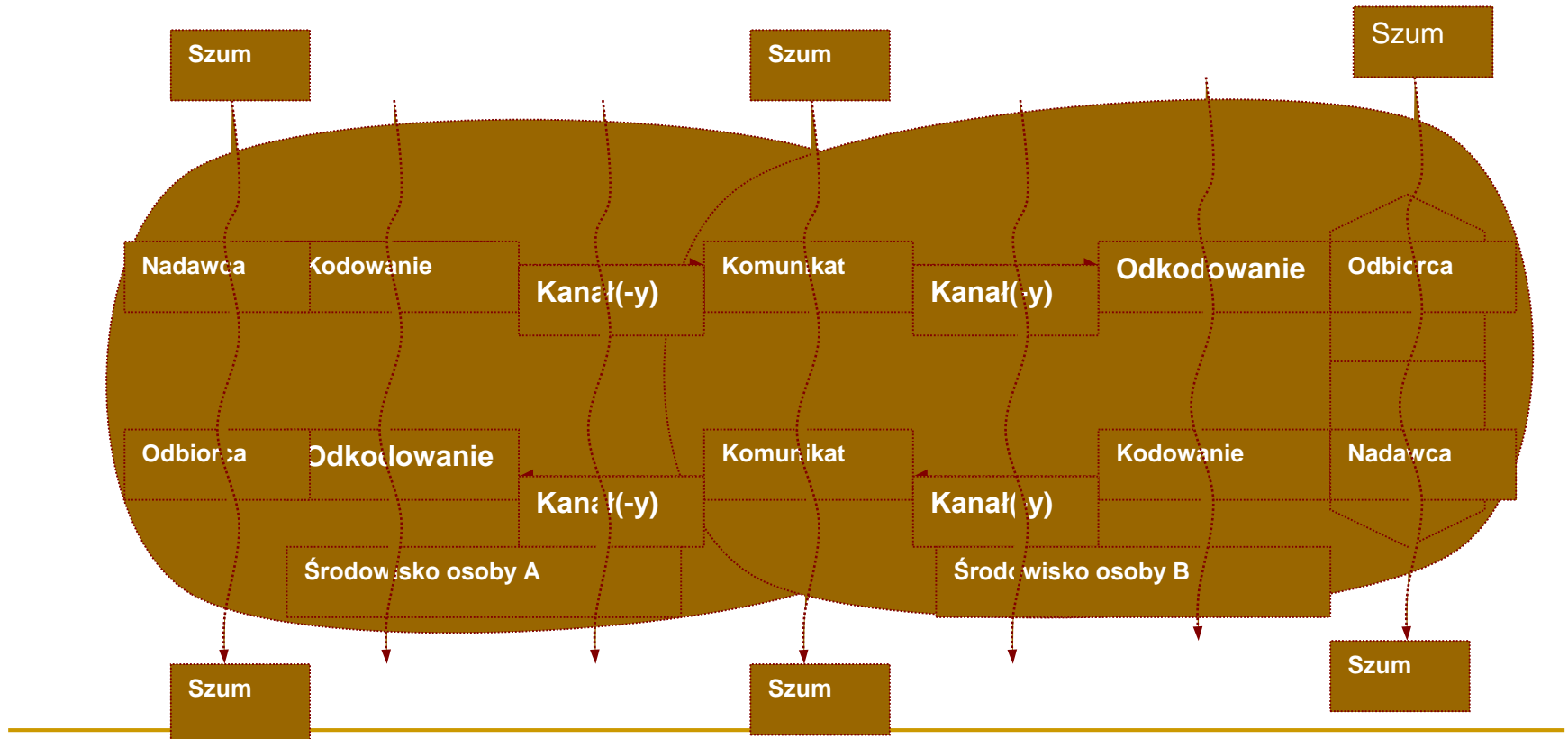
Podstawowe części składowe komunikatu

1. treść czyli informacja, którą nadawca chce przekazać;
2. wpływ, jaki nadawca chciałby wywrzeć na zachowanie się odbiorcy - jest to bardziej subtelny aspekt komunikatu.

Im wyraźniejszy jest komunikat, tym mniej miejsca zostaje na nieporozumienia. Gdy zaś intencja zawarta w pytaniu lub stwierdzeniu jest ukryta lub dwuznaczna, może to doprowadzić do poważnych nieporozumień interpersonalnych.

Większość wzorców przebiegu komunikacji opiera się na modelu Shannona i Weaver'a, którzy wyodrębnili pięć elementów:

1. źródło informacji,
- 2.przełożnik,
3. kanał,
4. odbiornik,
5. odbiorca.



KOMUNIKACJA NIEWERBALNA

Przekaz informacji: w 35% werbalny, w 65% niewerbalny

- Ciekawostka 1:
 - Ludzie reagują w 55% na mowę ciała i mimikę rozmówcy;
 - 38% na intonację głosu
 - 7% na treść wypowiedzi
 - Ciekawostka 2:
 - Wypowiadamy ok.150 słów na minutę a myślimy ok.600 słów na minutę (4 x szybciej) – nasze myśli znajdują odzwierciedlenie w mowie ciała
-

Komunikacja werbalna i niewerbalna

■ Cele zachowań niewerbalnych

- Wyrażanie emocji
- Przekazywanie inf. o relacji (sympatia/antypatia, dominacja uległość)
- Prezentacja własnych cech osobowości
- Wspieranie komunikatów werbalnych (utrzymanie uwagi, podkreślenie znaczenia)
- Zastępowanie komunikatów werbalnych
- Wypełnienie rytuałów

■ Rodzaje komunikatów niewerbalnych

- Gestykulacja – ręce/dłonie; nogi/stopy (gesty: niezal. od mowy- gest OK., zal. od mowy – ilustrujące przekaz werbalny)
- Mimika i wyraz twarzy (oczy, brwi, usta)
- Dotyk (czy jestem dotykany czy dotykającym, znaczenie rodzaju więzi); zapach
- Postawa ciała/ruchy ciała oraz oddech – wyprostowanie, pochylenie/odchylenie
- Odległość (proksemika)
- Głos

Głos - parajęzyk

- Wysokość dźwięku – wyższy gdy jesteśmy pobudzeni, intensywne uczucia; niższy – gdy wyciszeni, zmęczeni.
- Rezonans – czyli faktura i barwa (głos cienki – niepewność, słabość/pełny, głęboki – stałość, siła).
- Artykulacja – sposób wymawiania słów (gdy okazujemy bliskość mówimy niepełnymi głoskami, na spotkaniach w pracy powinna być artykulacja wyraźna i zdecydowana).
- Tempo – prędkość mówienia (zależna od nastroju, temperamentu, miejsca zamieszkania/regionu).
- Siła głosu (głośność – zależy od funkcji społecznej, celu rozmowy (np. okazanie bliskości, zrozumienia), przeżywanych emocji).
- Rytm – akcentowanie w zdaniu

Przygotowanie bezpośrednie do rozmowy:

Trzy sita Sokratesa

- Najpierw (I sito) należy sprawdzić czy to, co chcemy powiedzieć rzeczywiście jest prawdą;
 - Następnie (II sito) czy to, co chcemy powiedzieć jest dobre: dobre dla słuchającego rodzica i jego dziecka, a także mówiącego. I nie chodzi tu o proste przyjemne, nieprzyjemne, lecz o rozumowe rozpoznanie prawdziwego dobra, gdyż niejednokrotnie dobre jest to, co nieprzyjemne
 - Trzecim sitem jest rozpoznanie, czy to, co chcemy powiedzieć jest konieczne, czy musi to być powiedziane teraz, czy też może w innych okolicznościach
-

„Trzy sita Sokratesa”.

- *Te trzy proste zasady pozwalają na bezpieczne, skuteczne i z poszanowaniem godności osobowej drugiego, mówienie prawdy.*
-

Podsumowanie

- Aby komunikowanie było prawidłowe nie wystarczy „wyuczyć się technik komunikowania”;
 - Należy rozpocząć od analizy siebie w roli nauczyciela (moje wartości, normy, postawy etyczne i nastawienia, zasoby, kompetencje w zakresie nauczanego przedmiotu, braki);
 - Mieć świadomość znaczenia własnej osoby dla uczniów i rodziców, rozpoznać rzeczywistość, współpracować w całym systemie, prosić o pomoc;
 - Pracować nad poprawą umiejętności komunikowania (np. doskonalenie/trening technik, rozpoznawanie swojego stylu komunikowania, poszerzanie wiedzy);
-